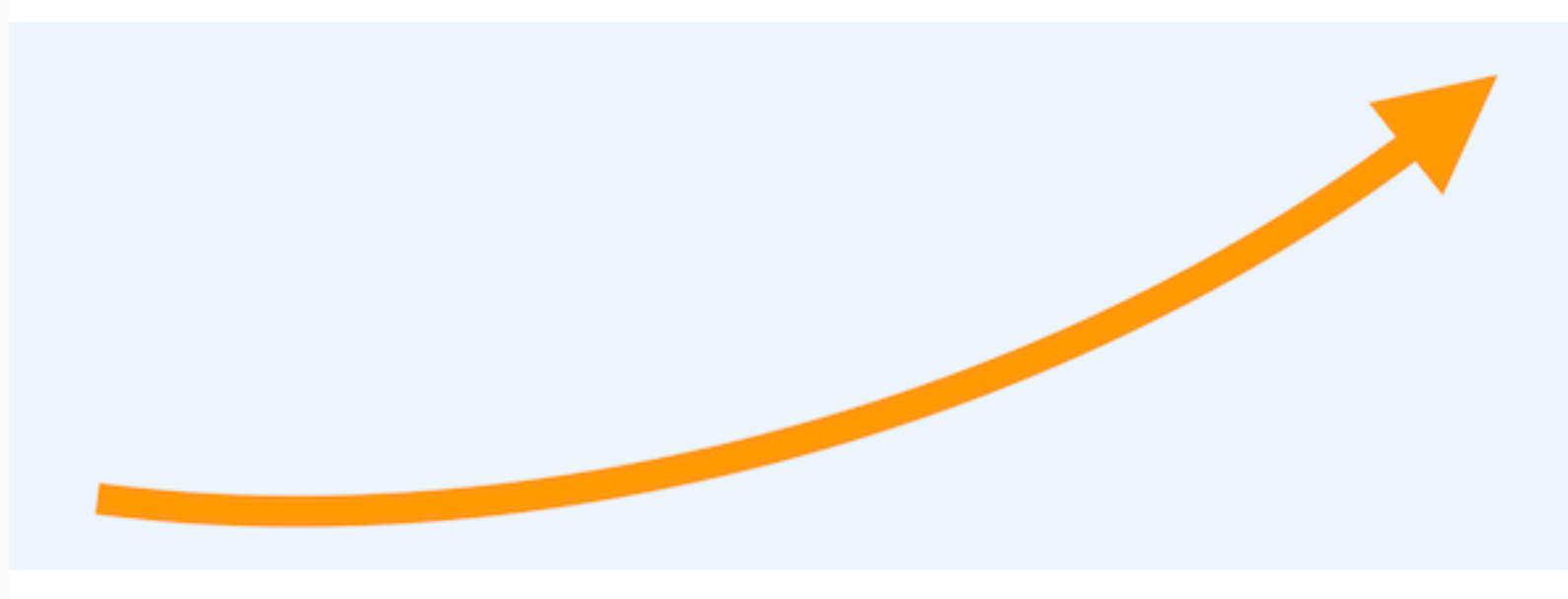

WerkPortfolio

LAAT JE LEERLINGEN GROEIEN

"Goede gewoonten zijn moeilijk aan te leren, maar gemakkelijk om mee te leven. Slechte gewoonten zijn gemakkelijk aan te leren, maar moeilijk om mee te leven."

Benjamin Franklin

Elke keer als iemand iets nieuws begint, is hij of zij een *beginner*. Elke keer als iemand hetgeen hij doet herhaalt en het steeds beter probeert te doen, groeit hij. Hij leert de taak sneller, beter en beheerder uitvoeren. Geleidelijk beweegt hij zich in de richting van *expert*. Dit is natuurlijk vooral het geval als het gebeurt onder toezicht van een leermeester die het vak verstaat.

We gaan kijken hoe we de leerlingen kunnen helpen in hun groei van beginner tot vakepert. Hiervoor gebruiken we een gereedschap uit de **WerkPortfolio** werkboeken: het *Leerlijnen-groei*model.

Roulatiesysteem

We gaan hierbij gebruik maken van een roulatiesysteem. Een roulatiesysteem is een instrument dat door de eeuwen heen veel is gebruikt. Eén van de bekendste voorbeelden komt van Benjamin Franklin. Hij gebruikte dit instrument om bij zichzelf systematisch bepaalde waardevolle eigenschappen te ontwikkelen.

Principes

Om te laten zien hoe je dit systeem voor de leerlingen kunt laten werken, geven we hieronder een voorbeeld hoe het tijdens een kookles kan worden ingezet. De kooklessen worden slechts als voorbeeld aangehaald. Maar je kunt dit systeem ook bij andere lessen gebruiken.

Kort en goed gezegd: *de gebruikte principes blijven hetzelfde, alleen de aandachtspunten en accenten liggen anders.*

Home koken	PRO horeca	Techniek	Schoonmaak
Hygiëne	Persoonlijke hygiëne	Werkhouding	Werkhouding
Presentatie	Bedrijfsmatige hygiëne	Veiligheid	Communicatie
Werktempo	Werktempo	Technisch inzicht	Initiatief
Werkhouding	Werkhouding	Nauwkeurigheid	Hygiëne
.....	Samenwerking	Werktempo	Werktempo
	.....	.....	.....

Elk vak heeft eigen leerlijnen.

Zo werkt het

In elk **WerkPortfolio** werkboek vind je het onderdeel **Mijn leerlijnen**. Hiermee kun je de groei van de leerlingen op een aantal belangrijke gebieden stimuleren.

Zoals je in de tabel hierboven ziet, zijn dit bij **WerkPortfolio Home** voor zelfstandig koken:

1. Hygiëne
2. Presentatie
3. Werktempo
4. Werkhouding

1. Hygiëne

Dit bevat zaken zoals: hoe goed leeft de leerling eenvoudige hygiëne-regels na, wast de leerling zijn handen, wast hij goed af, maakt hij de werkbank netjes schoon, etc.

2. Presentatie

Hierbij wordt gekeken of het eten op een smakelijke en verzorgde manier gepresenteerd wordt. Dus bijvoorbeeld geen tomatensaus of spinazie op de randen van het bord.

3. Werktempo

Sommige leerlingen moeten leren om in een iets hoger tempo te werken. Maar soms is ook een leerling met een vlotte motoriek, door doelloos praten of door constante afleiding, toch steeds als laatste klaar. Een beetje zoals in het fabel van *De haas en de schildpad* van Aesopus. Het aandachtspunt hier is om zich minder te laten afleiden.

4. Werkhouding

Werkhouding betreft de instelling van een leerling naar de docent en naar andere leerlingen toe. Is hij goed of slecht gemotiveerd? Doet hij alleen maar zijn best als de docent toekijkt, maar begint de boel af te breken zodra de docent even de klas verlaat? Luistert de leerling als er iets te leren valt? Proeft hij verder te komen in het vak?

Focus

Bij zelfstandig koken werken we dus met vier aandachtsgebieden. Nu is het voor veel leerlingen moeilijk om met meer dan één of twee leerlijnen tegelijk te werken. Ons voorstel is daarom om de zaak te beperken tot één per week.

Herhalen

Verder is het een goed idee om elk aandachtspunt een aantal weken te herhalen, bijvoorbeeld vier weken. Door vier weken lang met één onderdeel te werken geven we de leerling ook *controle* over de situatie. Hij heeft immers tijd en aandacht om zich te verbeteren. Wat hij natuurlijk niet heeft als we elke minuut weer met andere eisen komen. Of als we verlangen dat de leerling tientallen zaken tegelijk verbetert.

Eerste week

Begin dus in de eerste week speciaal op de hygiëne te letten. Leg aan de leerlingen uit wat hygiëne betekent. En op welke manier je erop zult letten. Aan het einde van de les vul je in het **WerkPortfolio** werkboek van elke leerling de datum in en zet je een kruisje ergens op de leerlijn tussen beginner en expert.

Laten we de leerling Harry eens volgen. We hebben bij Harry moeten constateren dat het qua hygiëne slecht gesteld was. Er zaten nog stukken aardappel in de 'gewassen' pannen. Tijdens de les zat Harry een paar keer met z'n vinger bij z'n oor en tijdens het afwassen waste hij met koud water af. Je zag het aan en velde het terecht oordeel dat Harry qua hygiëne een beginner is. Je zet een kruisje bij beginner.

Hygiëne	Beginner	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	Expert
Datum: 1 mei	X																		
Datum:																			
Datum:																			
Datum:																			

Tweede week

De week erna is hygiëne weer het aandachtspunt voor de hele klas. En met Harry ging het vandaag iets beter. Het gaat nog steeds niet geweldig, maar Harry zat vandaag tenminste niet meer met z'n vinger in z'n oor. En er lagen geen voedselresten meer in de gewassen pannen. Er is dus sprake van groei c.q. verbetering. We vullen in.

Hygiëne	Beginner	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	Expert
Datum: 1 mei	X																		
Datum: 8 mei			X																
Datum:																			
Datum:																			

Derde en vierde week

In week drie ging het weer wat beter. Maar tijdens de vierde week doet Harry het super. Op wat kleine onbenulligheden na ging het bijna perfect. Harry is tot expertniveau gegroeid. *Harry heeft het gevoel dat hij zelf zijn eigen prestaties kan verbeteren.*

Hygiëne	Beginner	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	Expert
Datum: 1 mei	X																		
Datum: 8 mei			X																
Datum: 15 mei							X												
Datum: 22 mei																		X	

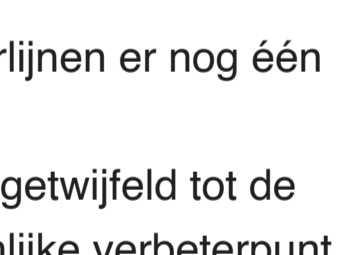
Nieuw aandachtspunt

De week daarna beginnen we met *presentatie* een speciaal aandachtspunt te maken. Dit doen we vier weken achter elkaar en gaan vervolgens naar de volgende leerlijn over. En zo door totdat we alle leerlijnen hebben doorlopen.

Het persoonlijke aandachtspunt

Nu is het je misschien al opgevallen dat er onder de vier leerlijnen er nog één zonder naam staat. Er staan slechts puntjes. Nadat je een tijdje met de leerlingen hebt gewerkt, ben je ongetwijfeld tot de ontdekking gekomen dat elke leerling ook zijn eigen persoonlijke verbeterpunt heeft.

Vaak gaat het hierbij om die ene gewoonte die het voor hem onmogelijk maakt om een hoger niveau te functioneren. Of zoals ze het in het Engels zo mooi uitdrukken: "The thing that turns his diamonds to dust".

Voorbeelden

De ene leerling loopt onophoudelijk met iedereen te kletsen. De tweede durft het niet te vragen als hij het niet snapt. Een derde vergeet altijd zijn werkboek, werkkleed of afspraken. Een vierde loopt altijd iedereen te pesten. Een vijfde laat zijn eten bijna altijd aanbranden. Een zesde z'n aandacht schiet constant van de hak op de tak, enzovoorts.

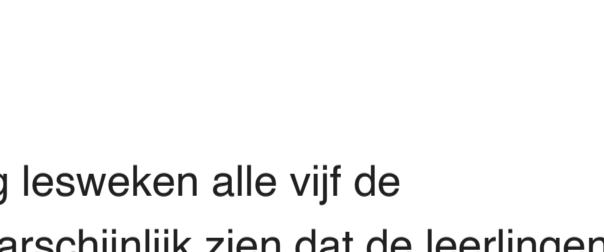
Dit is het persoonlijke aandachtspunt. Vul dit dan ook op de stippellijn in. Iedere leerling krijgt zo zijn eigen persoonlijke verbeterpunt.

Minder praten	Beginner	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	Expert
Datum: 27 mei				X															
Datum:																			
Datum:																			
Datum:																			

Roulatie in hetzelfde jaar

Als je met dit systeem werkt, heb je na twintig lesweken alle vijf de aandachtspunten vier keer gehad. Je zult waarschijnlijk zien dat de leerlingen zijn gegroeid. Dat ze beter, sneller en georganiseerder werken dan voorheen. Je bent enthousiast en vraagt jezelf af: wat nu?

Het antwoord is eenvoudig. We draaien nog een ronde. Dus nog vier keer hygiëne, vier keer presentatie, vier keer werktempo, vier keer werkhouding en vier keer het persoonlijke aandachtspunt.

Op je eigen manier

Natuurlijk kun je het roulatiesysteem aanpassen aan jouw eigen stijl en leerlingen. Je kunt er bijvoorbeeld voor kiezen om in de eerste helft van het jaar nog niet mee te werken.

Roulatie in de volgende jaren

Laten we zeggen dat je in het eerste jaar met **WerkPortfolio Home 1** werkt, in het tweede jaar met **WerkPortfolio Home 2** en in het derde jaar met **WerkPortfolio Home 3**. Schroom er dan niet voor om dezelfde aandachtspunten opnieuw te herhalen.

Dus vier weken hygiëne, vier weken presentatie, vier weken werktempo en vier weken werkhouding.

Herhaling is immers de moeder van het leren en het zorgt voor een nieuwe positieve prikkel om deze belangrijke competenties weer actueel te maken. En deze op een dieper niveau te leren beheersen.

Persoonlijk aandachtspunt

Wat betreft het persoonlijke aandachtspunt van de leerling, dit wil bij pubers nog wel eens veranderen.

Vaak is een leerling in de eerste klas geheel anders dan in de derde klas. Verleggen kinderen die nooit wat zagen, veranderen in pubers die de grenzen van het toelaatbare opzoeken. En aanvankelijk brutale leerlingen kunnen veranderen in ambitieuze, serieus werkende leerlingen. Het persoonlijke aandachtspunt kan veranderen.

Tot slot

Positieve eigenschappen door herhaling verankeren is een goed gebruik dat op veel gebieden kan worden toegepast.

Door keer op keer maar weer de aandacht te leggen op bijvoorbeeld het verzorgd presenteren van een gerecht, wordt dit als het ware een tweede natuur voor de leerling. Hetzelfde geldt voor het hygiënisch werken, het wordt een goede gewoonte. Dit betekent dat de leerling erdoor wordt gekenmerkt en er geen bewuste inspanning meer voor hoeft te doen.

Veel succes en onderwijsplezier!

WerkPortfolio.nl

Je kunt alle WerkPortfolio leermiddelen eerst 30 dagen vrijblijvend uitproberen.